

Predicting Youth Criminal Propensity Based on Dark Triad Personality Traits with Mental Health and Psychological Well-Being

Fatemeh Mohammadi¹, Mahdi Chegeni², Shima Sharifi³✉

Abstract

Field and Aims: Since the dark triad of personality traits is an important personality trait that affects mental health, psychological well-being, and deviant tendencies, in the present study, the relationship between the dark triad of personality traits and mental health, psychological well-being, and youth crime tendency among Tehrani youth was investigated.

Method: The statistical population of the study was young people aged 15 to 30 in Tehran, from whom 380 people were selected using multi-stage cluster sampling. The research method is correlational. To collect research data, questionnaires for the dark triad of personality traits (Johnson and Webster, 2010), mental health (Goldberg and Hiller, 1979), psychological well-being (Reif, 1989), and the Attitudes to Crime Questionnaire (Khaznipoor, 2014) were used in three behavioral, emotional, and cognitive dimensions. Data analysis was performed using SPSS and Amos statistical software and descriptive and inferential statistics.

Findings and Conclusions: Based on the findings of the model, the mental health variable has an inverse effect on the tendency to commit crime with a coefficient of (-0.58). This means that with increasing mental health, the tendency to commit crime decreases. In examining the next relationship, psychological well-being was able to have an inverse effect on the tendency to commit crime with a coefficient of (-0.81). Finally, the dark triad of personality has a direct effect on the tendency to commit crime with a coefficient of (0.77). These results were also consistent with a slight change in the structural equation model. The results of the study showed that in order to reduce the dark triad of personality and control crimes among young people, attention should be paid to mental health and develop psychological well-being.

Keyword: Dark triad of personality, mental health, psychological well-being, tendency to commit crime.

*Citation (APA): Mohammadi, F.; Chegeni, M.; Sharifi, S.H. (2025). Predicting Youth Criminal Propensity Based on Dark Triad Personality Traits with Mental Health and Psychological Well-Being. *Applied criminology research*, 2(6), 213-229.
https://qacr.ir/article_726097.html?lang=en

1. Affiliated Faculty Member, Islamic Studies Department, Tehran Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: f_mohammadi1390@yahoo.com

2. Assistant Professor Department of Law Faculty of Humanities Ayatollah Borujerdi University, Borujerd, Iran. Email: chegeni_isu@yahoo.com

3. Master of Social Planning, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author). Email: Shima.sharifi@ut.ac.ir

پیش‌بینی گرایش به جرم جوانان بر اساس ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی

فاطمه محمدی^۱، مهدی چگنی^۲، شیما شریفی^۳✉

چکیده

زمینه و هدف: از آنجایی که ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت از ویژگی‌های شخصیتی مهم و تأثیرگذار بر سلامت روان، بهزیستی روان‌شناختی و گرایش‌های انحرافی است، لذا در پژوهش حاضر، رابطه بین ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با سلامت روان، بهزیستی روان‌شناختی و گرایش به جرم جوانان در بین جوانان تهرانی مورد بررسی قرار گرفت.

روش: جوانان ۱۵ تا ۳۰ ساله شهر تهران جامعه آماری پژوهش را تشکیل دادند که از بین آنها ۳۸۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. روش پژوهش همبستگی است. برای جمع‌آوری داده‌های تحقیق، از پرسشنامه‌های ویژگی‌های سه‌گانه شخصیت (جانسون و وبستر، ۲۰۱۰)، سلامت روان (گلدبرگ و هیلر، ۱۹۷۹)، بهزیستی روان‌شناختی (ریف، ۱۹۸۹) و پرسشنامه نگرش به جرم (خازنی‌پور، ۱۳۹۳) در سه بعد رفتاری، احساسی و شناختی استفاده شد. تحلیل داده‌ها از طریق نرم‌افزار آماری Spss و Amos و از طریق آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت.

یافته‌ها و نتایج: بر اساس یافته‌های مدل اثر متغیر سلامت روان با ضریب (-۰/۵۸) اثر معکوسی بر گرایش به جرم دارد. این بدان معناست که با افزایش سلامت روان، گرایش به جرم کم می‌شود. در بررسی رابطه بعدی نیز بهزیستی روان‌شناختی توانسته از با ضریب (-۰/۸۱) اثر معکوسی بر گرایش به جرم داشته باشد. در نهایت ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با ضریب (۰/۷۷) اثر مستقیمی بر گرایش به جرم دارد. همچنین این نتایج در مدل معادلات ساختاری با اندکی تغییر هم‌سو بوده است. نتایج تحقیق نشان داد برای کاهش ویژگی‌های سه‌گانه شخصیت و کنترل جرایم در بین جوانان بایستی به سلامت روان توجه کرده و بهزیستی روان‌شناختی را توسعه داد.

کلیدواژه‌ها: سه‌گانه تاریک شخصیت، سلامت روان، بهزیستی روان‌شناختی، گرایش به جرم.

استناددهی (APA): محمدی، فاطمه؛ چگنی، مهدی؛ شریفی، شیما. (۱۴۰۳). پیش‌بینی گرایش به جرم جوانان بر اساس ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی. پژوهش‌های جرم‌شناسی کاربردی، ۲(۶)، ۲۱۳-۲۲۹.

https://qacr.ir/article_726097.html

۱. عضو هیئت علمی وابسته گروه معارف اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

رایانامه: f_mohammadi1390@yahoo.com

۲. دانشیار گروه حقوق دانشکده علوم انسانی دانشگاه آیت‌الله‌العظمی بروجردی (ره)، بروجرد، ایران.

رایانامه: chegeni_isu@yahoo.com

۳. کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

رایانامه: Shima.sharify@ut.ac.ir

مقدمه

گرایش به جرم به عنوان یک هشدار جدی پیش از وقوع جرم، امکان پیشگیری از جرم را فراهم می‌آورد. به عبارت ساده‌تر گرایش به جرم یک مرحله قبل از وقوع جرم است به همین دلیل شناخت آن می‌تواند از وقوع بسیاری از جرایم پیشگیری کند. امروزه مسأله گرایش به جرم و شناخت آن موضوع بسیاری از پژوهش‌های بین‌رشته‌ای در جامعه‌شناسی و جرم‌شناسی است. عموماً آنچه باعث توجه محققان به گرایش‌های انحرافی و مجرمانه شده است، آثار نامطلوب آن بر حالات درون‌فردی و پیرو آن بر رفتار بین‌فردی افراد است؛ چرا که گرایش به جرم مهم‌ترین زمینه وقوع جرم است (برجعلی و برهانی، ۱۴۰۰: ۱۶۶). بر اساس تعاریف گرایش به جرم حالت بالقوه‌ای از رفتار است که فعلیت نیافته و جرمی صورت نپذیرفته است، اما میل و رغبت به این شیوه رفتاری در افراد وجود داشته و در صورت بروز و وجود زمینه مساعد، این میل و رغبت تبدیل به رفتار مجرمانه خواهد شد (علی‌اکبرپور و راد، ۱۳۹۴، ۲۸). همان‌طور که مشخص است، گرایش به جرم در نهایت منجر به مشارکت در اعمال مجرمانه می‌شود و به همین دلیل گرایش به جرم ترکیبی از ویژگی‌های شخصیتی و زمان صرف شده با همسالان بزهکار است (ویکستروم، ۲۰۰۹، ۹۲۳).

جرم‌شناسان و دانشمندان علوم اجتماعی دلایل مختلفی را برای تبیین گرایش به جرم عنوان می‌کنند. در مهم‌ترین استدلال اشاره آنها به خانواده و شیوه‌های تربیتی و حتی ویژگی‌های شخصیتی است. در برخی موارد هم گرایش به جرم می‌تواند محصول کارکرد ناسالم خانواده، ساختار آسیب‌زای خانواده، هنجارهای خانوادگی جرم‌زا، ضعف حمایتی و نداشتن حمایت کافی از سوی خانواده از عواملی هستند که فرد را به سوی گرایش به جرم سوق می‌دهند. از آنجا که خانواده جایگاه اصلی شکل‌گیری شخصیت و رفتار افراد است، می‌توان ریشه گرایش‌های انحرافی را در آینه روابط خانوادگی جستجو کرد. به عبارت دیگر، هنگامی که یکی از اعضای خانواده درگیر انحراف باشد، این مسأله بر کل نظام خانواده تأثیر می‌گذارد (کایوند و همکاران، ۱۳۸۸، ۲).

در ریشه‌یابی علل گرایش به جرم، نقطه نظرات متفاوتی وجود دارد که گرایش‌های مجرمانه را محصول عوامل زیست‌شناختی، محیطی، روان‌شناختی، اجتماعی و فرهنگی قلمداد می‌کنند. به عنوان مثال برخی نظریه‌ها در تبیین این‌گونه گرایش‌ها، بر جنبه‌هایی از فرد تأکید دارند و نظریه‌های دیگری نیز وجود دارند که ترکیب جنبه‌هایی از جامعه و محیط را مد نظر دارند و برخی دیگر جنبه‌هایی از شخصیت را در گرایش‌های انحرافی مؤثر می‌دانند. با توجه به

نظریه‌های مطرح شده می‌توان عنوان کرد که برخی عوامل شناختی و روانی مانند؛ ویژگی‌های شخصیتی و عوامل روانی بر گرایش‌های مجرمانه تأثیر مستقیمی دارند (پاتوک-پکهام و مورگان-لوپز، ۲۰۰۷، ۲۹۸).

به‌طور کلی امروزه ویژگی‌های شخصیتی بیشترین تعیین‌کنندگی را در زندگی اجتماعی دارد و مدل‌های مختلف شخصیتی پیش‌بینی‌کننده اصلی رفتارهای فرد هستند. در همین راستا باید عنوان کرد که تلاش‌های گسترده‌ای برای شناسایی ویژگی‌های شخصیتی که به «رفتار مجرمانه» کمک می‌کنند، انجام شده است (دلیکا و اناچه، ۲۰۲۱، ۲۲۷). همچنین مدل‌های مختلفی از ویژگی‌های شخصیتی تاکنون ارائه گردیده که بر جنبه‌های مثبت و کارآمد شخصیت تأکید داشته و کمتر به جنبه‌های منفی و ناکارآمد شخصیت اشاره داشته‌اند. تلاش‌های گوناگونی پیرامون طبقه‌بندی صفات شخصیتی ناکارآمد انجام پذیرفته است. از این بین، طبقه‌بندی صفات سه‌گانه تاریک توجه زیادی طی دهه گذشته در حیطه‌های روانشناسی اجتماعی و شخصیت جلب کرده است (جوناسون و همکاران، ۲۰۱۲، ۱۹۳).

صفات سه‌گانه تاریک به سازه‌های شخصیتی خودشیفته، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیز اشاره دارد که مستقل؛ اما مرتبط با یکدیگر هستند (پلهاوس و ویلیامز، ۲۰۰۲، ۵۵۶) که این سه ویژگی نقش مهمی در گرایش‌های انحرافی دارند و محققان زیادی مقوله‌های مجرمانه و انحرافی را بر اساس این سه‌گانه تبیین و پیش‌بینی می‌کنند.

علاوه بر این عامل تأثیرگذار، نباید سایر سازه‌های روان‌شناختی را در تبیین گرایش به جرم نادیده گرفت. در همین ارتباط جرم‌شناسان سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی را کنترل‌کننده‌های مؤثری در گرایش‌های انحرافی معرفی می‌کنند. سلامت روان به عنوان رفتارهایی که به فرد کمک می‌کند عواطف و نیازمندی‌های خود را به‌درستی بیان کند و به اهداف بین فردی دست یابد، از چنان اهمیتی برخوردارند که نارسایی آنها می‌تواند با احساس تنهایی و اضطراب اجتماعی، افسردگی، عزت‌نفس پایین و عدم موفقیت‌های تحصیلی و شغلی همراه باشد (میرزایی و همکاران، ۱۳۸۹، ۸۹) و در چنین وضعیتی فرد مستعد گرایش به انواع جرایم و انحرافات می‌شود. همچنین در عرصه سلامت روان، روانشناسان جنایی با کار با مجرمانی که ممکن است با بیماری‌های روانی مختلفی دست‌وپنجه نرم کنند، مشارکت می‌کنند. کار آنها می‌تواند شامل ارزیابی و درمان افرادی باشد که به دلیل مشکلات سلامت روان مرتکب جرم می‌شوند. مداخلات آنها نه تنها با هدف رسیدگی به مشکلات فوری بیماری روانی، بلکه با هدف کاهش گرایش‌های مجرمانه خواهد بود.

همچنین یکی از مؤلفه‌های پیشگیرانه از گرایش به جرم بهزیستی روان‌شناختی است. بهزیستی روان‌شناختی اغلب در نتیجه بهبود روابط عاطفی در خانواده به‌وجود می‌آید و از گرایش‌های انحرافی و جرم‌زا پیشگیری می‌کند. افزایش حضور والدین در منزل و تقویت ارتباط عاطفی بین اعضای خانواده نه تنها امنیت روانی فرزندان را تأمین می‌نماید، بلکه می‌تواند به عنوان یک نیروی مهم در پیشگیری از انحرافات و پیامدهای آن تلقی شود (لین و همکاران، ۲۰۱۱، ۴۷۲). با توجه به پشتوانه‌ی نظری تبیین‌کننده ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت، سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی در پیش‌بینی گرایش به جرم، لازم است این نظریه در جامعه آماری شهر تهران و به‌طور ویژه در بین جوانان این شهر آزمون و اعتباریابی شود. به همین دلیل این پژوهش به دنبال این سؤال اصلی است که آیا می‌توان گرایش به جرم را بر اساس ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی پیش‌بینی کرد؟

ادبیات نظری

صفات سه‌گانه تاریک به سازه‌های شخصیتی خودشیفته، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیز اشاره دارد که مستقل؛ اما مرتبط با یکدیگر هستند (پلهاوس و ویلیامز، ۲۰۰۲، ۵۵۶). ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته شامل احساس حق به جانب بودن، برتری، بزرگ‌نمایی و سلطه‌گری است (مورف و رودوال، ۲۰۰۱، ۱۷۷). ویژگی‌های ماکیاولیسم شامل دستکاری برای رسیدن به اهداف خود، فقدان اخلاق، فقدان همدلی و بدبینی است (جونز و د روس، ۲۰۱۶، ۱۰). در نهایت، ویژگی‌های جامعه‌ستیز یا روان‌پریشی شامل سنگدلی، فقدان همدلی و تکانش‌گری است (پائولوس، ۲۰۱۴، ۴۲۱). در حالی‌که ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با سه‌گانه تاریک لزوماً آسیب‌شناختی نیستند، اما زمینه را برای تحریف‌های شناختی، باورهای ضداجتماعی، روابط سودمند، فقدان دیدگاه، فقدان همدلی و سنگدلی افزایش می‌دهند (دیرسلین و پاتریک، ۲۰۱۷، ۱۱۰). اگرچه سه جنبه سه‌گانه تاریک با هم همپوشانی دارند، اما ویژگی‌های منحصر به فردی دارند که آنها را متمایز می‌کند (پائولوس و همکاران، ۲۰۲۰، ۲۰۹). مطالعات متعددی نشان داده‌اند که سه‌گانه تاریک، پیش‌بینی‌کننده خوبی برای انواع مختلفی از جرایم و انحرافات است. علاوه بر این، سه‌گانه تاریک پیش‌بینی‌کننده خوبی برای بزهکاری عمومی و گرایش به آن است (رایت و همکاران، ۲۰۱۷، ۱۹۱). مطالعات اخیر در مورد مدل‌های مختلف گرایش به جرم نشان داده است که هر جنبه از ویژگی‌های تاریک با انگیزه‌ها و پیامدهای متفاوتی مرتبط بوده است. خودشیفتگی می‌تواند فرد را به انجام غیراخلاقی برای منافع خود ترغیب کند.

روان‌پریشی و ماکیاولیسم نیز با افزایش تمایل به توجیه رفتار متقابلانه مرتبط هستند و همه این جنبه‌ها، پیش‌زمینه‌های روان‌شناختی قدرتمندی برای رفتارهای غیراخلاقی و گرایش‌های انحرافی هستند (هریسون و همکاران، ۲۰۱۸، ۵۴). علاوه بر این، ماکیاولیسم با تغییر درک فرد از فرصت‌های موجود برای فریب دیگران، از جمله فرصت‌های قانونی و غیرقانونی برای سود، او را به رفتار غیراخلاقی ترغیب می‌کند و حتی ماکیاولیسم‌ها ممکن است با دستکاری محیط خود، فرصت‌هایی را برای ارتکاب به جرم ایجاد کنند (کاره و همکاران، ۲۰۲۰، ۱).

در همین راستا مدل سه عاملی شخصیت آیزنک، یک نظریه بنیادی در مورد رفتار ضداجتماعی، آسیب‌پذیری در برابر گرایش به جرم را از طریق سه بعد شخصیتی؛ روان‌پریشی، روان‌رنجوری و برون‌گرایی توصیف می‌کند. روان‌پریشی که افراد را پرخاشگر، خودخواه و تکانشی توصیف می‌کند، روان‌رنجوری که خود ناسازگار، ترس مزمن و تمایل به نوسانات خلقی را توصیف می‌کند و برون‌گرایی که تمایل به جستجوی احساسات جدید و شدید و نشان دادن تسلط در روابط اجتماعی را توصیف می‌کند. در کل سطوح بالای این ویژگی‌ها معمولاً در افرادی با گرایش‌ها و تمایلات مجرمانه یافت می‌شود (دلیکا و اناچه، ۲۰۲۱، ۲۲۷).

در مورد سلامت روان هم ارتباط نظری عمیقی بین فقدان سلامت روان و گرایش به جرم وجود دارد. بر همین اساس تصور عمومی از افراد دارای اختلالات روانی، نگرش عمومی را در مورد مجرم بودن آنها را تقویت کرده است. هرچند ممکن است این تصور بیشتر مبتنی بر حدس و گمان و ترس باشد (وگل، ۲۰۱۴، ۳۳۸). بر اساس تعریف سازمان بهداشت جهانی، سلامتی عبارت از حالت رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقط نداشتن بیماری یا ناتوانی است (کاپلان و سادوک، ۱۹۹۱، ۴۴). در بعضی از تعریف‌های سلامت روانی، سازگاری با محیط اهمیت زیادی دارد. بر اساس این تعریف، شخصی که بتواند با محیط خود (اعضای خانواده، همکاران، همسایگان و به‌طور کلی اجتماع) خوب سازگار شود از نظر بهداشت روانی بهنجار خواهد بود. بی‌تردید جامعه سالم و خالی از جرم نیز جز در پرتو سلامت جسمانی و روانی امکان‌پذیر نخواهد بود.

شواهد تجربی زیادی بهزیستی روان‌شناختی را در کنترل جرایم و انحرافات اجتماعی مؤثر می‌دانند. بهزیستی روان‌شناختی به معنای داشتن سلامت روانی، عاطفی و اجتماعی است؛ به عبارت دیگر، بهزیستی روان‌شناختی به این اشاره دارد که فرد چگونه در زندگی خود حرکت می‌کند و چگونه به چالش‌ها و آشفتگی‌های زندگی واکنش نشان می‌دهد (وحیدی و جعفری هرندی، ۱۳۹۶، ۵۲). در چنین شرایطی به یقین می‌توان گفت گرایش‌های مجرمانه کنترل

خواهند شد. همچنین بهزیستی روان‌شناختی به چگونگی ارزیابی افراد از زندگی‌شان و توانایی افزایش ظرفیت حالت‌های مثبت و کاهش حالت‌های منفی اشاره دارد (اورکی و سامی، ۱۳۹۵، ۳۵). علاوه بر این بهزیستی روان‌شناختی به عنوان یک عامل محافظتی در برابر انزوای اجتماعی و افسردگی در افراد عمل می‌کند (فریدمن و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۰۰)؛ بنابراین بهزیستی روان‌شناختی یک کنترل‌کننده قوی گرایش به جرم است.

روش

پژوهش حاضر بر اساس هدف کاربردی و از حیث روش، تحقیق همبستگی است. جوانان شهر تهران در سال ۱۴۰۳ جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل داده بودند که از بین آنان ۳۸۰ نفر به صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند و هریک از اعضای جامعه آماری شانس انتخاب به عنوان عضو نمونه را داشته‌اند. ابزارهای سنجش این پژوهش در ادامه تشریح شده‌اند.

۱) گرایش به جرم: برای اندازه‌گیری گرایش به جرم از پرسشنامه (خازنی‌پور، ۱۳۹۳) در سه بعد رفتاری، احساسی و شناختی استفاده شد. پرسشنامه یاد شده از ۱۸ گویه و ۳ مؤلفه شامل: بعد رفتاری، احساسی و شناختی تشکیل شده که به صورت مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از گزینه کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) نمره‌گذاری می‌شود. برای تعیین پایایی متغیر از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۸ و روایی صوری و محتوایی توسط اساتید تایید شد.

۲) بهزیستی روان‌شناختی: برای اندازه‌گیری بهزیستی روان‌شناختی از پرسشنامه ریف (۱۹۸۹) استفاده شد. پرسشنامه یاد شده از ۱۸ گویه و ۵ مؤلفه شامل: تسلط محیطی، پذیرش خود، رابطه مثبت با دیگران، داشتن هدف در زندگی، رشد فردی و استقلال تشکیل شده که به صورت مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت از گزینه کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) نمره‌گذاری می‌شود. برای تعیین پایایی متغیر از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۷۹ بود.

۳) سلامت روان: برای اندازه‌گیری از پرسشنامه گلدبرگ و هیلر (۱۹۷۹) استفاده شد. این پرسشنامه از ۲۸ گویه و ۴ مؤلفه شامل: نشانه‌های جسمانی، نشانه‌های اضطراب، اختلال در کارکرد اجتماعی و نشانه‌های افسردگی تشکیل شده که به صورت مقیاس چهارگزینه‌ای از گزینه اصلاً (۰) تا بیشتر از حد معمول (۳) نمره‌گذاری می‌شود. برای تعیین پایایی متغیر از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۸ بود. روایی این پرسشنامه به دو روش روایی هم

زمان و همبستگی خرده مقیاس‌های پرسشنامه با نمره کل استفاده شد که ضریب همبستگی بین خرده مقیاس‌های آن با نمره کل بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۷ متغیر بوده است.

۴) ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت: برای اندازه‌گیری از پرسشنامه جانسون و وبستر (۲۰۱۰) استفاده شد. پرسشنامه یاد شده از ۱۲ گویه و ۳ مؤلفه شامل: خودشیفتگی، ماکیاویلیسمی و جامعه‌ستیزی تشکیل شده که به صورت مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از گزینه کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) نمره‌گذاری می‌شود. برای تعیین پایایی متغیر از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۸ بود. این مقیاس در ایران در مطالعه‌ای توسط بشرپور و شفیع (۱۳۹۴) اعتباریابی شده است.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش در دو بخش روابط خطی دو متغیره و چند متغیره در قالب مدل ساختاری آزمون شده‌اند. ابتدا باید گفت که در توصیف آماری متغیرهای پژوهش میانگین و انحراف معیار برای متغیر سه‌گانه تاریک شخصیت به ترتیب ۲/۷۳ و ۰/۵۵۴، سلامت روان ۰/۹۰ و ۰/۴۸۸، بهزیستی روان‌شناختی ۴/۹۹ و ۰/۸۴۰ و گرایش به جرم ۳/۴۳ و ۰/۶۰۰ است. در ادامه جدول استنباطی زیر نیز ضریب همبستگی و ضرایب تعیین بین گرایش به جرم با ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت، سلامت‌روان و بهزیستی روان‌شناختی را نشان داده است.

جدول ۱- ضرایب همبستگی و ضرایب تعیین در تبیین گرایش به جرم در بین جوانان تهران

گرایش به جرم			متغیر وابسته
			شاخص آماری
سطح معناداری (sig)	مجذور ضریب همبستگی (r ²)	ضریب همبستگی (r)	متغیرهای مستقل
۰/۰۰۰	۰/۲۹۰	** -۰/۵۳۹	سلامت روان
۰/۰۰۰	۰/۵۵۸	** -۰/۷۴۷	بهزیستی روان‌شناختی
۰/۰۰۰	۰/۴۶۲	** ۰/۶۸۰	ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که رابطه بین سلامت روان با گرایش به جرم رابطه معکوس و معناداری شده است. با توجه به ضریب پیرسون منفی (-۰/۵۳۹) هر چقدر متغیر سلامت روان در جوانان افزایش یابد به همان اندازه از میزان گرایش به جرم نیز کاسته می‌شود.

مجذور ضریب همبستگی یا ضریب تعیین ($0/290$) نیز نشان می‌دهد چقدر از تغییرات متغیر وابسته گرایش به جرم توسط متغیر سلامت روان تبیین و پیش‌بینی می‌شود. این مقدار، ضریب همبستگی را به توان «دو» می‌رساند و نتیجه آن، مقدار مثبتی است که بین 0 و 1 قرار می‌گیرد. R^2 نشان می‌دهد که چه درصدی از تغییرات یک متغیر توسط متغیر دیگر قابل پیش‌بینی است. در بررسی رابطه دوم بهزیستی روان‌شناختی با ضریب ($-0/747$) رابطه معکوسی با گرایش به جرم دارد؛ به عبارت دیگر با افزایش بهزیستی روان‌شناختی گرایش به جرم نیز کاهش می‌یابد. با توجه به ضریب تعیین به دست آمده نیز حدود 56 درصد تغییرات گرایش به جرم می‌تواند توسط متغیر بهزیستی روان‌شناختی پیش‌بینی شود. در نهایت ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با ضریب ($0/680$) رابطه مستقیمی با گرایش به جرم دارد؛ به عبارت دیگر با افزایش ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت میزان گرایش به جرم نیز افزایش خواهد یافت. با توجه مجذور ضریب همبستگی (R^2) بین ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت و گرایش به جرم می‌توان گفت 46 درصد از تغییرات گرایش به جرم توسط ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت پیش‌بینی می‌شود.

آزمون مدل

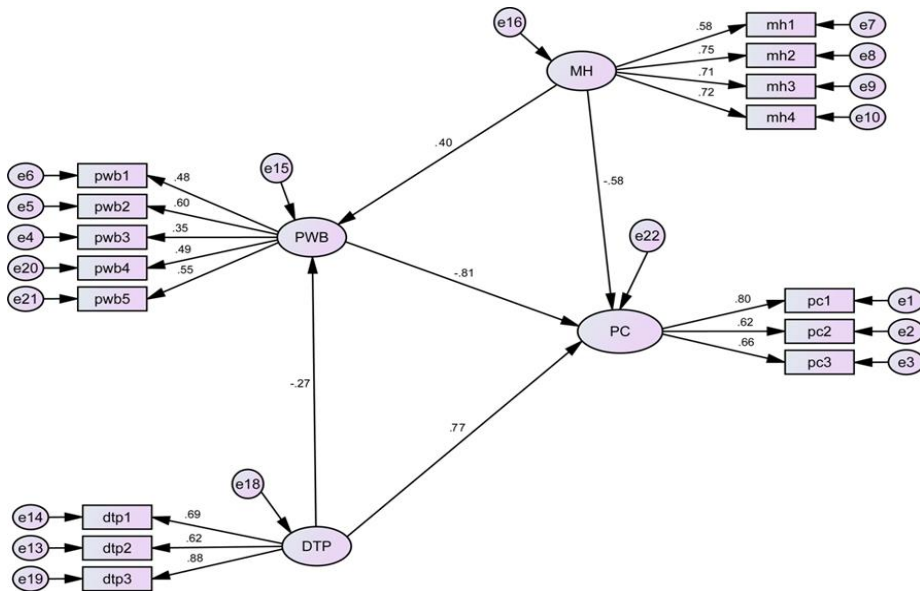
به منظور پیش‌بینی گرایش به جرم و جهت تأثیر متغیرهای مستقل بر گرایش به جرم در میان جوانان تهران از یک مدل معادله ساختاری بهره گرفته شده است که نحوه سنجش یک متغیر پنهان را با استفاده از دو یا تعداد بیشتری متغیر مشاهده شده تعریف می‌کند. همچنین می‌توان گفت در مدل اندازه‌گیری مشخص می‌شود که تعداد متغیرهای مشاهده شده برای یک متغیر پنهان تا چه حد تحت تأثیر متغیر پنهان مورد نظر و تا چه حد تحت تأثیر متغیر خطا هستند.

جدول ۲- متغیرها و نمادهای ترسیمی موجود در مدل

نمادهای ترسیمی	شاخص	سازه
PWB1	تسلط محیطی	بهزیستی روان‌شناختی (PWB)
PWB2	پذیرش خود	
PWB3	رابطه مثبت با دیگران	
PWB4	داشتن هدف در زندگی	
PWB5	رشد فردی و استقلال	
dtp1	خودشیفته	ویژگی‌های تاریک

نمادهای ترسیمی	شاخص	سازه
ntp2	ماکیاولیسم	شخصیت (DTP)
ntp3	جامعه ستیز	
mh1	افسردگی	سلامت روان (MH)
mh2	اختلال در کارکردهای اجتماعی	
mh3	نشانه های اضطراب	
mh4	نشانه های جسمی	
pc1	رفتاری	گرایش به جرم (PC)
pc2	احساسی	
pc3	شناختی	

نمادهای ترسیمی موجود در مدل به خوبی نشان داده اند که در خروجی مدل کدام کدام، کدام متغیر را نمایندگی می کند. همچنین مشخص شده است که هر متغیر با چه شاخص هایی تعریف شده است.

مدل شماره ۱- مدل معادله ساختاری برای تبیین گرایش به جرم

در این مدل ۱۵ متغیر مشاهده شده وجود دارد که این متغیرها از تجمیع تعداد زیادی گویه در پرسشنامه‌های مختلف حاصل شده‌اند. در ساخت پرسشنامه کلی این پژوهش از چهار پرسشنامه استفاده شده است. در پرسشنامه گرایش به جرم از سه شاخص و ۱۸ گویه استفاده شده. در پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی از ۵ مؤلفه و ۱۸ گویه استفاده شده و در پرسشنامه سلامت‌روان از ۴ شاخص و ۲۸ گویه استفاده شده و در نهایت در پرسشنامه ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت ۳ مؤلفه و ۱۲ گویه وجود داشته است. اصلی‌ترین متغیرهای مشاهده شده شامل ۳ متغیر مستقل و ۱ متغیر وابسته در پژوهش هستند که در این مدل سه متغیر بهزیستی روان‌شناختی (PWB)، ویژگی‌های تاریک شخصیت (DTP) و سلامت روان (MH) در نقش مستقل و متغیر گرایش به جرم (PC) در نقش وابسته بوده است.

بر اساس یافته‌های مدل اثر متغیر سلامت روان با ضریب (-۰/۵۸) اثر معکوسی بر گرایش به جرم دارد. این بدان معناست که با افزایش سلامت روان گرایش به جرم کم می‌شود. در بررسی رابطه بعدی نیز بهزیستی روان‌شناختی توانسته از با ضریب (-۰/۸۱) اثر معکوسی بر گرایش به جرم داشته باشد. در نهایت ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با ضریب (۰/۷۷) اثر مستقیمی بر گرایش به جرم دارد. علاوه بر روابط اصلی برخی روابط ساختاری نیز در مدل بررسی شده‌اند. بر پایه این نتایج متغیر سلامت روان با ضریب (۰/۴۰) اثر مستقیمی بر بهزیستی روان‌شناختی داشته است. همچنین ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با ضریب (-۰/۲۷) اثر معکوسی بر بهزیستی روان‌شناختی داشته است. در کل یافته‌های حاصل از تحلیل مدل‌سازی با یافته‌های آمار استنباطی در قالب تحلیل رگرسیون با تغییراتی جزئی هم‌سو هم‌جهت است. جداول اثرگذاری و تبیین متغیرها در ادامه سطح معناداری روابط را مشخص کرده است.

جدول ۳- برآورد ضرایب رگرسیون (ضرایب استاندارد) مدل اصلی پژوهش

نتیجه	سطح معناداری	T-Value (نسبت بحرانی)	خطای انحراف استاندارد	ضریب اثر	تأثیر مستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته	
تایید	۰/۰۰۰	-۳/۶۹۳	۰/۱۸۸	-۰/۵۷۹	<---	سلامت روان
تایید	۰/۰۰۰	-۳/۷۰۸	۱/۲۵۳	-۰/۸۱۶	<---	بهزیستی روان‌شناختی

نتیجه	سطح معناداری	T-Value (نسبت بحرانی)	خطای انحراف استاندارد	ضرب اثر	تأثیر مستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته
تایید	۰/۰۰۰	۳/۵۶۹	۰/۴۶۲	۰/۷۶۶	ویژگی های سه- گانه تاریک <---
تایید	۰/۰۰۰	۳/۵۳۷	۰/۷۳۷	۰/۴۳۴	سلامت روان <---
تایید	۰/۰۳۴	-۱/۸۶۷	۰/۱۴۸	-۰/۲۷۶	ویژگی های سه- گانه تاریک <---

بر اساس نتایج جدول و بررسی سطح معناداری روابط بین متغیرها می توان گفت که متمم نتایج حاصل از تحلیل مدل سازی در جدول فوق قابلیت تعمیم به جامعه آماری را دارد.

برازش مدل

برای بررسی شاخص های برازش به جدول برازش مدل مراجعه می شود. این شاخص ها کلیات و جزئیات مدل تدوین شده را برای اعتباربخشی به نتایج آزمون مورد بررسی قرار می دهد.

جدول ۴- نتایج شاخص های برازش مدل سازی معادلات ساختاری مدل

شاخص	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA
مقادیر مطلوب	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹	کمتر از ۰/۱
مدل پژوهش	۰/۸۹۶	۰/۹۳۱	۰/۸۷۳	۰/۹۰۵	۰/۹۰۲	۰/۰۷۳

بر اساس نتایج این مدل دارای ۱۲۰ گشتاورهای نمونه متمایز و تعداد ۳۴ پارامتر متمایز که می بایستی برآورد شود، می باشد؛ بنابراین این مدل دارای درجه آزادی $(120 - 34) = 86$ است. از این رو شاخص برازش کای اسکور نیز به مقدار $2/017$ به مقدار کمتر از عدد ۳ محاسبه شده است. این یافته ها نشان می دهد که مدل به خوبی با داده ها برازش دارد. آزمون کای اسکور بیانگر برازش مناسب مدل با ماتریس واریانس- کوواریانس است. مندرجات جدول فوق نشان می دهند که آماره های NFI, RFI, IFI, TLI و CFI همگی در سطح خوب و نزدیک و یا

بالاتر از ۰/۹ قرار دارند، همچنین مقدار $RMSEA$ کمتر از ۰/۱ بوده که همگی نشان از برازش بسیار خوب مدل با داده‌های پژوهش دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

دانشمندان برجسته زیادی در تمام نقاط جهان سال‌هاست که زمان خود را وقف مطالعه جرم، علل و پیشگیری از آن کرده‌اند و محققان علم جرم‌شناسی در حال حاضر حوزه وسیعی از پژوهش‌های مرتبط با جرم را پوشش می‌دهند. دلایل متعددی در تبیین رفتار مجرمانه و گرایش‌های مجرمانه وجود دارند که از وضعیت فیزیولوژیکی فرد، روانشناسی او، تمایلات اجدادی و ارثی تا تأثیر سن و جنس را شامل می‌شوند. به همین دلیل حوزه‌های مختلفی در روانشناسی، جامعه‌شناسی و جرم‌شناسی بر مطالعه در زمینه گرایش به جرم متمرکز شده‌اند. علاوه بر این نباید برخی مطالعات در حوزه‌های مکانی و جغرافیایی را نادیده گرفت. با این حال، نمی‌توان گفت که همه پرسش‌های مربوط به جرم‌شناسی و گرایش به جرم به‌طور کامل حل شده‌اند. هنوز هم اعتراضات جدی به برخی از نتیجه‌گیری‌های جرم‌شناسان وجود دارد. برای مثال نقدهای جدی به طبیعی بودن مقداری از جرم در جامعه وارد است و نباید هر اندازه حتی کوچک از جرم، طبیعی جلوه کند.

در کل حقایق بسیاری وجود دارد که نشان می‌دهد ارتکاب جرم منحصرأ کار اراده آزاد انسان نیست، بلکه نتیجه علل متعدد و مؤثری است که دائماً در حال افزایش هستند و در نتیجه باعث ایجاد گرایش‌های خاص یا تمایل به اعمال خاص مجرمانه می‌شوند. مهم‌ترین حوزه‌ای که می‌تواند به‌صورت اختصاصی مسأله گرایش به جرم را تحلیل کند، روانشناسی جرم یا روانشناسی جنایی است. روانشناسی جنایی در طول دهه‌ها به حل جرایم بی‌شماری کمک کرده است و این رشته محبوبیت بالایی در بین سیاست‌گذاران و جرم‌شناسان ایجاد کرده است. بر اساس تعاریف روانشناسی جنایی به بررسی سازوکارهای پیچیده ذهن جنایی می‌پردازد و یک روانشناس جنایی، متخصصی است که اراده، افکار، گرایش‌ها و واکنش‌های مجرمان و مجرمان بالقوه را مطالعه می‌کند. ممکن است این کار مانند یک ماجراجویی هیجان‌انگیز به نظر برسد، اما یک رشته علمی جدی با تأثیر عمیق اجتماعی است. بر همین اساس می‌توان گفت تمرکز روانشناسی جنایی عمدتاً بر درک و پیش‌بینی رفتار جنایی است. رشته روانشناسی جنایی شامل طیف گسترده‌ای از جنبه‌های مربوط به رفتار یک مجرم، مانند علل چنین رفتاری، افکار و احساسات پشت رفتار و پیشگیری از آن است. در اصل، برای تبدیل شدن به یک روانشناس جنایی، باید درک کرد که چرا برخی افراد مرتکب جرم می‌شوند و چگونه می‌توان از گرایش‌های مجرمانه آنها جلوگیری کرد. همچنین روانشناسان جنایی تلاش می‌کنند تا این درک را در محیط‌های عملی به‌کار گیرند که پیشگیری از جرم و گرایش‌های مجرمانه به عنوان بخشی از

برنامه اصلاحی یا بهبود رفتار خواهد بود. علاوه بر این، بسیاری از روانشناسان جنایی بر توانبخشی و درمان در سیستم قضایی تمرکز دارند. آنها با مجرمان محکوم کار می‌کنند و هدفشان کمک به آنها در درک و اصلاح رفتارهایشان است. با این اوصاف، روانشناسی جنایی بر جنبه‌های روان‌شناختی رفتار جنایی تمرکز دارد. متخصصان این حوزه از نزدیک با سازمان‌های اجرای قانون همکاری می‌کنند تا به حل جرایم، ایجاد پروفایل مجرمان و ارائه بینش در مورد ذهن مجرمان کمک کنند. بر همین اساس این پژوهش به منظور پیش‌بینی گرایش به جرم جوانان بر اساس ویژگی‌های سه‌گانه تاریک شخصیت با سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی انجام شده است و طی نتایجی میدانی که به‌دست آمد، مداخلات روان‌شناختی نشان داده است که پیش‌بینی گرایش به جرم جوانان بر اساس مسائل روان‌شناختی ممکن خواهد بود؛ به عبارت دیگر مسائل روان‌شناختی تعیین‌کننده و پیش‌بینی‌کننده‌های قوی برای گرایش به جرم است.

منابع

- اورکی، محمد و سامی، پوران. (۱۳۹۵). بررسی اثربخشی مداخله شناختی رفتاری مبتنی بر ذهن آگاهی یکپارچه بر میزان بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی در بیماران مبتلابه مولتیپل اسکلروزیس. *روانشناسی سلامت*، ۲۰(۵)، ۳۴-۴۷.
- برجعلی، محمود و برهانی، عرفان. (۱۴۰۰). تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر اضطراب اجتماعی و خشم نوجوانان بد سرپرست و بی‌سرپرست شهرستان تهران. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۱(۴۴)، ۱۶۵-۱۸۲.
- علی‌اکبرپور، جواد و راد، فیروز. (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با میزان گرایش به ارتکاب جرم در مناطق ده‌گانه تبریز. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۸(۲۶)، ۲۱-۳۵.
- کایوند، فریدون؛ شفیق‌آبادی، عبدالله و سودانی، منصور. (۱۳۸۸). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان پسر سال اول متوسطه ناحیه ۴ آموزش و پرورش شهر اهواز. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۱(۴۲)، ۱-۲۲.
- میرزایی، ام‌البنین؛ واقعی، سعید و کوشان، محسن. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر میزان استرس ادراک شده در دانشجویان رشته پرستاری. *دانشگاه علوم پزشکی سبزوار*، ۱۷(۵۶)، ۹۵-۸۸.

SID. <https://sid.ir/paper/82357/fa>

- وحیدی، زهره و جعفری‌هرندی، رضا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و مؤلفه‌های نگرش معنوی. *پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت*، ۳(۲)، ۵۱-۶۴.

[doi:10.22108/ppls.2018.104270.1136](https://doi.org/10.22108/ppls.2018.104270.1136)

- Amos, B., Longpré, N., & Roos, M. D. (2024). The dark triad of personality: Attitudes and beliefs towards white-collar crime. *Journal of White Collar and Corporate Crime*, 5(1), 58-73.
- Carré J. R., Jones D. N., Mueller S. M. (2020). Perceiving opportunities for legal and illegal profit: Machiavellianism and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 162, 1-4.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109942>
- Delcea, C., & Enache, A. (2021). Personality traits as predictor of crime. *Rom J Leg Med*, 29(2), 227-231.
- Dirslane L. E., Patrick C.J. (2017). Integrating alternate conceptions of psychopathic personality: A latent variable model of triarchic psychopathy constructs. *Journal of Personality Disorders*, 30(1), 110-132.
- Friedman E M, Ruini C, Foy R, Jaros L, Sampson H, & Ryff C D. 2017. Lighten UP! A community-based group intervention to promote psychological well-being in older adults. *Aging & mental health*, 21(2): 199-205.
- Harrison A., Summers J., Mennecke B. (2018). The effects of the dark triad on unethical behavior. *Journal of Business Ethics*, 153(1), 53-77.
<https://doi.org/10.1007/s10551-016-3368-3>
- Jonason P K, & Webster G D.(2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological assessment*, 22(2): 420.

- Jonason Pk, Webster GD, Schmitt DP, LI NP, Crysel L. (2012). The antihero in popular culture: Life history theory and the dark triad personality traits. *Review of general psychology*.2012; 16(2): 192-199.
- Jones D. N., de Roos M.S. (2016). Differential reproductive behavior patterns among the dark triad. *Evolutionary Psychological Science*, 3(1), 10–19.
<https://doi.org/10.1007/s40806-016-0070-8>
- Kaplan HL., Sadock BJ. (1991). *Comprehensive glossary of psychiatry and psychology*. 1 Edition, Williams
- Lin, M. P., Ko, H. C., & Wu, J. Y. W. (2011). Prevalence and psychosocial risk factors associated with internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 741-746.
- Morf C. C., Rhodewalt F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177–196.
https://doi.org/10.1207/s15327965pli1204_1
- Patock-Peckham, J. A., & Morgan-Lopez, A. A. (2007). College drinking behaviors: mediational links between parenting styles, parental bonds, depression, and alcohol problems. *Psychology of Addictive Behaviors*, 21(3), 297-306.
- Paulhus D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 421–426.
<https://doi.org/10.1177/0963721414547737>
- Paulhus D. L., Buckels E., Trapnell P.D., Jones D.E. (2020). Screening for dark personalities: The short dark tetrad (SD4). *European Journal of Psychological Assessment*, 37(3), 208–222.
<https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000602>
- Paulhus D. L., Williams K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563.
[https://doi.org/10.1016/s0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/s0092-6566(02)00505-6)
- Paulhus DL, Williams KM. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*. 36(6): 556-563.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2006). Best news yet on the six-factor model of well-being. *Social Science Research*, 35, 1103-1119.
- Vogel, M. (2014). Mental illness and criminal behavior. *Sociology Compass*, 8(4), 337-346.
- Wikström, P. (2009). Crime Propensity, Criminogenic Exposure and Crime Involvement in Early to Mid Adolescence. *Monatsschrift für Kriminologie und - Strafrechtsreform*, 92(2-3), 253-266.
<https://doi.org/10.1515/mks-2009-922-312>
- Wright J. P., Morgan M. A., Almeida P. R., Almosaed N. F., Moghrabi S. S., Bashatah F. S. (2017). Malevolent forces: Self-control, the dark triad, and crime. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 15(2), 191–215.
<https://doi.org/10.1177/1541204016667995>
- Zhao H, Xu Y, Zhang H.(2016). *The Dark Triad of personality and corrupt intention: The mediating role of belief in luck*. *Int J Psychol*.51:1073.